

Co ze statistik (ne)víme o obětech kriminality

Michaela Roubalová
Institut pro kriminologii a sociální prevenci

Úvod

Primární funkcí trestního práva je ochrana práv a oprávněných zájmů fyzických a právnických osob, potažmo celé společnosti (viz např. Jelínek et al., 2019). Osoba kriminalitou potenciálně i reálně poškozená by tak měla být logicky v centru zájmu nejen zákonodárců a tvůrců trestní politiky, ale i orgánů vymáhání práva či výzkumníků. Dlouhou dobu tomu tak ale spíše nebylo, až do poloviny minulého století byla oběť ve stínu pachatele. Se vznikem viktimologie jako samostatného vědního oboru, prosazováním práv obětí a principů restorativní justice se situace začala v tomto směru pomalu zlepšovat. Zvýšený zájem o problematiku obětí se odrazil i v zakotvení specifických práv v mezinárodních právních dokumentech i vnitrostátní legislativě, jednak v zavádění opatření specificky zaměřených na pomoc osobám poškozeným trestnou činností (Roubalová et al., 2019).

Odrazem tohoto trendu v Česku bylo přijetí zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (dále ZOTČ). Do té doby komplexní právní předpis zaměřený na problematiku obětí chyběl. Kromě toho, že zákon implementoval závazky vyplývající pro Česko z evropské legislativy (Rada EU, 2004; Evropský parlament a Rada EU, 2012), bylo cílem nové právní úpravy posílení postavení a rozšíření práv obětí trestné činnosti, včetně nové úpravy poskytování peněžité pomoci státem (Vláda ČR, 2012). Došlo také k zintenzivnění pomoci obětem mimo jiné i regulací vztahů mezi státem a subjekty, které obětem trestných činů poskytují právní informace a restorativní programy (např. Jelínek et al., 2014; Gřivna, Šámal & Válková, 2014).

ZOTČ poprvé definoval pojem „oběť“. Podle § 2 odst. 2 se obětí rozumí fyzická osoba, které bylo nebo mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková nebo nemajetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil. Do roku 2013 znalo trestní právo jen pojem „poškozený“, který definuje zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád, TrŘ) v § 43 odst. 1 jako toho, komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková škoda nebo nemajetková újma, nebo toho, na jehož úkor se pachatel trestným činem obohatil. Pojem oběti tedy vychází z vymezení poškozeného, ale omezuje se pouze na poškozené fyzické osoby.

ZOTČ dále vymezuje speciální podskupinu obětí, které označuje za oběti zvlášť zranitelné. Jedná se o osoby, u kterých je předpoklad snížené schopnosti uplatňovat a vymáhat svá práva a které jsou vystaveny zvýšenému riziku sekundární viktimizace. Proto mají k dispozici rozšířená oprávnění. Podle § 2 odst. 4 ZOTČ se do této kategorie řadí např. děti, senioři, osoby fyzicky, mentálně či obdobně hendikepované a osoby vybraných trestných činů, kde hrozí zvýšené riziko druhotné újmy.

Cílem tohoto článku je zmapovat, co je možné se o obětech trestné činnosti dozvědět z dostupných statistických dat. Pozornost bude věnována hlavně zdrojům dat typicky využívaných k popisu stavu a struktury kriminality, tedy zejména statistikám policie a justice, ale dotkneme se také evidence Probační a mediační služby, statistik nevládních neziskových organizací a výsledků viktimizačních šetření. Podíváme se i na metodologii sběru dat a podobu publikovaných výstupů. V neposlední řadě se článek zaměří na identifikaci limitů a mezer sběru a vykazování dat spolu s nastíněním kontextu, v němž je pak potřebné tato data interpretovat.

Statistiky policie

Jako základní zdroj dat o trestné činnosti bývají využívány statistiky Policie ČR. Co se ale týče informací o poškozených, respektive o obětech, dozvíme se z nich jen málo. V policejních statistikách jsou oběti evidovány pouze v rámci tzv. objektů napadení. Objekt napadení přitom rozhodně nelze zaměňovat s obětí trestného činu. Objektem napadení je ten konkrétní objekt, proti kterému směřuje protiprávní útok (např. auto, dům, osoba). Mimo objekt napadení, jako je objekt obecné kriminality, objekt hospodářské kriminality, soukromý objekt, veřejný zájem, jsou objektem napadení u vybraných takticko-statistických klasifikací také osoby-jednotlivci (Ministerstvo vnitra ČR, 2020, s. 16).

Fyzická osoba, která trestnou činností utrpěla újmu, tedy představuje jen jednu z alternativ objektů napadení a eviduje se jen u vybraných skutků. Zejména u majetkových trestných činů nebude oběť jako objekt napadení vůbec evidována. Například při vloupání do obydlí bude jako objekt napadení evidován pouze byt nebo dům, nikoliv osoby, které tam bydlí a jimž byly odcizeny věci. Navíc i v případech, kdy je jako objekt napadení evidována osoba, nemusí jít o vyčerpávající výčet skutečných obětí. Pokud například při loupeži vůči jednomu z manželů budou odcizeny i věci druhého manžela, které měl tento u sebe, oběťmi budou oba manželé, jako objekt napadení bude však evidován jen partner, proti kterému útok přímo směřoval. Policejní data proto poskytují jen omezené informace o počtech skutečných obětí trestné činnosti, téměř nic se z nich nedozvíme o obětech jiné než vybrané kriminality a v intencích těchto limitů je nutno tato čísla i interpretovat (Diblíková et al., 2016).

Druhým problémem je nedostupnost policejních dat o obětech trestné činnosti. Údaje o objektech napadení nejsou součástí Statistických přehledů kriminality, které pravidelně zveřejňuje Policie ČR na svých webových stránkách (Policie.cz, nedat., a). V omezené podobě jsou data o obětech vycházející právě z uvedených policejních

statistik zveřejňována Českým statistickým úřadem (dále ČSÚ) v rámci publikace „Zaostřeno na ženy a muže“ v sekci „Soudnictví, kriminalita“ (ČSÚ, 2020). Tradičně byla tato speciálně vyžádaná data zpracovávána v každoroční publikaci Institutu pro kriminologii a sociální prevenci (IKSP) „Analýza trendů kriminality“. Nicméně v komplexnější podobě byly policejní statistiky o obětech naposledy zpracovány v roce 2015 (Diblíková et al., 2016). V letech 2016 až 2018 probíhala na Ministerstvu vnitra rekonstrukce statistiky kriminality, a data mezi roky 2016 a 2018 jsou proto neúplná a nepřesná. V omezené podobě byla v této ročence zveřejněna pouze data za rok 2016 (Diblíková et al., 2017).

Bohužel ani provedená rekonstrukce neodstranila výše zmíněný nedostatek, spočívající v evidování obětí pouze jako objektů napadení a jen u vybraných skutků, zejména u násilné a mravnostní kriminality. Podle dat zveřejněných ČSÚ (2020) bylo v ČR v roce 2019 evidováno celkem 33 094 obětí.¹ S vědomím toho, že při některých trestných činech může být víc poškozených osob a naopak některé trestné činy jsou ze své podstaty bez oběti, představuje tento počet pouze šestinu ze všech trestných činů (199 221) registrovaných policií v daném roce (Policie.cz, nedat., b). Násilné a mravnostní trestné činy, u nichž jsou zveřejňovány i podrobnější údaje například v podobě členění obětí podle pohlaví (u některých vybraných také podle věku, vztahu k pachateli či následku), tvoří ale jen necelou polovinu (14 183) celkového počtu evidovaných obětí. K jaké kriminalitě se váže zbytek těchto zjištěných obětí, není jasné. Otazníky visí i nad nesedícími součty podrobnějších charakteristik obětí, kdy například součet vztahů oběti k pachateli je jiný než celkový počet případů.

Justiční statistiky

Data o obětech lze nalézt i v justičních statistikách. Přehled počtu obětí trestné činnosti je evidován v rámci systému Ministerstva spravedlnosti CSLAV. Podle návodu k vyplňování „soudního“ statistického listu trestního pro fyzické osoby², platného v roce 2019, se oběti evidují v rámci položky „Sledované okolnosti trestné činnosti“. Tato položka dovoluje výběr z více než 30 kódů (např. vliv alkoholu, doprava, finanční oblast), přičemž je možno označit maximálně pět kódů. V případě oběti trestného činu, kterou se pro účely statistiky rozumí fyzická osoba podle § 2 odst. 2 ZOTČ, respektive poškozený ve smyslu § 43 TrŘ, přichází v úvahu šest kódů: „oběť žena“, „oběť muž“, „oběť dítě žena“, „oběť dítě muž“, „oběť senior žena“ a „oběť senior muž“. Podle pokynů v návodu by se příslušné kódy měly vyznačit vždy u trestných činů, jsou-li oběti vyjmenované osoby. Kromě toho statistický list obsahuje i samostatnou položku „Vztah mezi pachatelem a obětí“. Ke každému ze šesti definovaných vztahů (manželé, bývalí manželé, druh/družka, dítě žijící ve společné domácnosti, mezigenerační vztah a jiná osoba žijící ve společně obývaném bytě nebo

¹ ČSÚ vykazuje jako oběti pouze muže a ženy, nejsou zahrnuty skupiny osob.

² Návod k vyplňování statistického listu trestního pro fyzické osoby (soudy) vydává a každoročně pro své potřeby aktualizuje Ministerstvo spravedlnosti. Návodů nejsou veřejně dostupné.

domě) je možno vykázat jeden kód pro typ oběti. Kromě typů obětí ze sledovaných okolností (muž, žena...) je tu možné vykázat i skupiny obětí (konkrétně: „oběť žena i muž“, „oběť žena, muž i dítě“ a „obětí je více dětí“). Obdobně se data o obětech sbírají i ve statistických listech trestních pro fyzické osoby na státních zastupitelstvích.

I když tato data vypadají slibně, i zde narážíme na několik problémů. Jedním z nich jsou (zejména v posledních letech) poměrně časté změny v instrukcích ke sběru dat a změny ve vyznačovaných kódech. Ještě donedávna (do 2018) bylo možno vyznačit pouze tři sledované okolnosti a kódy pro oběti u dětí a seniorů nerozlišovaly pohlaví. Do roku 2019 se navíc pokyn k povinnému vyznačení kódu oběti týkal jen vybraných trestných činů, kdy byly oběti ženy nebo děti. Informace o obětech mužích a seniorech nebo při jiné než stanovené trestné činnosti tedy nemusely být odpovídajícím způsobem zaznamenávány. Vztah mezi pachatelem a obětí se do roku 2010 sledoval jen u případů domácího násilí.

Tabulka 1. Počty soudy evidovaných obětí trestné činnosti v letech 2010–2019

Počet obětí					
rok	dítě*	žena	muž	senior**	Celkem
2010	10 682	7 594	11 720	839	30 835
2011	11 513	8 036	12 644	942	33 135
2012	11 760	8 750	14 035	1 172	35 717
2013	13 382	9 578	15 195	1 430	39 585
2014	11 908	8 968	14 555	1 457	36 888
2015	9 906	8 230	13 269	1 316	32 721
2016	9 668	8 066	12 544	1 179	31 457
2017	8 089	6 693	11 262	1 138	27 182
2018	0	7 184	11 680	0	18 864
2019	0	7 439	12 354	0	19 793

Pozn.: *dítě – osoba do 18 let věku, **senior – osoba nad 65 let věku

Zdroj: Přehled „Oběti trestných činů – právní předpis TRZ2009“ a „Oběti trestných činů – právní předpis TRZ“ (dostupné na: <https://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>).

Problémem je i tady dostupnost dat. Přehledy vygenerované ze statistických listů jsou zveřejňovány na stránce InfoData (nedat., a). Mezi přehledy statistických listů trestních pro fyzické osoby lze najít i samostatný přehled „Oběti trestných činů“,³ který pravděpodobně⁴ vychází z příslušných evidovaných sledovaných okolností trestné činnosti. Při pohledu na tento přehled v posledních letech vyvstává hned několik otázek. První se týká nulových hodnot u kategorií „oběť dítě“ a „oběť senior“ v letech 2018 a 2019. Porovnáme-li si tyto hodnoty s hodnotami v daných kategoriích

³ Přehledy jsou v podstatě dva: podle „starého“ Trestního zákona a „nového“ Trestního zákoníku; oběti jsou rozděleny podle příslušných paragrafů.

⁴ Není to bohužel specifikováno.

v předchozích letech, dospíváme k závěru, že v sestavách patrně chybí nemalé počty obětí. Přehledy počtu evidovaných obětí od roku 2010 shrnuje Tabulka 1.

Další otázka souvisí s tím, že v přehledech jsou oběti vykazovány stále podle starého dělení, v jehož důsledku není rozlišováno pohlaví u dětí a seniorů (pokud by tyto oběti byly zaznamenány, viz výše). Podle návodu na vyplňování statistických listů by se měly oběti vykazovat vždy, tedy u každého trestného činu, kde je nějaký poškozený. Když si ale počty obětí porovnáme s počty trestných činů, zjistíme, že tomu tak pravděpodobně úplně není. Vzhledem k neúplným datům z let 2018 a 2019 budeme tento problém ilustrovat na roce 2017. Například u trestného činu vraždy podle § 140 Trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.) bylo evidováno celkem 60 obětí, nicméně podle přehledu o pravomocně vyřízených fyzických osobách podle paragrafů bylo evidováno 93 těchto trestných činů (74 odsouzeno). Přitom v případě vraždy bychom předpokládali, že počet evidovaných obětí bude rovný, případně vyšší než počet evidovaných trestných činů. Oběť je totiž nevyhnutelným předpokladem tohoto trestného činu, který může být navíc spáchán i na dvou nebo více osobách. U trestného činu krádeže podle § 205 Trestního zákoníku představuje počet evidovaných obětí (3 746) pouze 21 % z počtu trestných činů (17 583). I když část poškozených mohou tvořit právnické osoby, ani tu zřejmě nejsou zaznamenány všechny oběti. Naopak překvapivě v přehledu najdeme zaznamenány oběti i u trestných činů, kde bychom je spíše nečekali, například u drogových trestných činů, které jsou typicky označovány jako „victimless“, tedy bez obětí. To platí zvláště pro přechovávání omamných a psychotropních látek pro vlastní potřebu (§ 284) nebo jejich nedovolené pěstování pro vlastní potřebu (§ 285). I u těchto trestných činů však jsou jednotky obětí zaznamenány.

V neposlední řadě je škoda, že data o vztahu pachatele k oběti jsou pouze součástí přehledu „Domácí násilí“, kompletně nejsou tedy jednoduše dostupná pro potřeby dalších analýz. Navíc kromě přehledu „Domácí násilí“ nejsou žádná data o obětech obsažena v jiných přehledech ze statistických listů státních zastupitelství.

Statistiky Probační a mediační služby

Data o obětech trestné činnosti vykazuje i Probační a mediační služba. Na webové stránce ve statistikách data o obětech sice nejsou zveřejněna, ale ve Zprávě o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti za rok 2019 je uvedeno, že probační úředníci v daném roce zahájili spolupráci a poskytli pomoc a poradenství 5 071 obětem (Ministerstvo vnitra ČR, 2020, s. 17), což je v porovnání s počtem obětí evidovaných v justičních statistikách jen asi čtvrtina. Je to ale logické, protože probační úředníci nepřijdou do kontaktu s oběťmi všech trestných činů.

Statistiky nevládních neziskových organizací

Dále jsou dostupné statistiky nevládních neziskových organizací, které s oběťmi pracují. Tyto údaje ale mají podobně omezenou vypovídací hodnotu, jelikož se týkají pouze osob, které s těmito organizacemi byly v kontaktu, což je jen malá část všech poškozených. To potvrzují i výsledky viktimizační studie, ze kterých vyplynulo, že služby pomáhajících organizací využila jen naprostá menšina respondentů (v řádech jednotek procent), kteří uvedli, že se ve sledovaném období stali obětí některého z vybraných trestných činů (Roubalová et al., 2019). Půjde taky spíše o specifickou klientelu, která z hlediska celkového obrazu o osobách kriminalitou poškozených není příliš reprezentativní. Ze statistik Bílého kruhu bezpečí (BKB), který dlouhodobě poskytuje služby obětem trestné činnosti s celorepublikovou působností plyne, že v roce 2019 byly v jeho pobočkách, včetně Intervenčního centra Ostrava, poskytnuty osobní konzultace 2 574 obětem (BKB, nedat). Statistiky si samozřejmě vedou i další pomáhající organizace (např. ProFem, LaStrada, In IUSTITIA), ty jsou ale limitovány zejména specifickou cílovou skupinou a teritoriálním dosahem organizace.

Výzkumy viktimizace

Spousta zajímavých dat pochází z výzkumných šetření. Z pohledu informací o obětech jsou bezesporu nejcennější takzvané výzkumy obětí kriminality nebo výzkumy či průzkumy viktimizace (victim surveys, victimization surveys, crime surveys). Jedná se o retrospektivní výzkumy podobné průzkumům veřejného mínění, jejichž primárním účelem je zjišťovat rozsah skutečné kriminality. Výzkumy jsou většinou realizovány na reprezentativním souboru jednotlivců nebo domácností. Respondenti jsou dotazováni na trestné činy, jimiž byli oni sami nebo členové jejich domácnosti viktimizováni v průběhu určeného časového období. Dotazování zpravidla probíhá tváří v tvář nebo telefonicky a v posledních letech i online.

V Česku existuje poměrně dlouhá tradice realizace těchto výzkumů. Již na začátku devadesátých let 20. století se tehdejší Československo poprvé zapojilo do mezinárodního komparativního výzkumu známého pod zkratkou ICVS. V návaznosti na to IKSP průběžně realizoval další výzkumy obětí i na národní úrovni. Poslední takový výzkum se uskutečnil v roce 2017 (Roubalová et al., 2019). Kromě šetření orientovaných na obecnou populaci jsou baterie otázek mapujících viktimizaci často zařazovány i do výzkumů zaměřených na specifickou problematiku či cílovou skupinu (např. Toušek et al., 2018; Podaná & Okolie, 2019; Petruželka, Walach & Kalibová, 2020). Velkou výhodou těchto šetření je, že umí zachytit i latentní trestnou činnost, respektive oběti, tedy ty, jež svou viktimizaci nikde jinde neoznámily. K dispozici je většinou spousta demografických a socioekonomických údajů. Zároveň bývají mapovány bližší okolnosti viktimizace. Na základě toho lze zkoumat vztah viktimizace a dalších proměnných měřených v rámci výzkumu, což jsou informace, které z oficiálních statistik nelze získat. Navíc díky tomu, že se data sbírají opakovaně, lze usuzovat i na určité trendy.

Optimismus ohledně nalezení ideálního zdroje informací o obětech ale ani tady není úplně na místě. Data z výzkumů je potřeba vždy brát jako doplněk oficiálních statistických dat o trestné činnosti, potažmo jejich obětech. Důvodů je hned několik. Kromě problémů, s nimiž se potýkají všechna výběrová šetření, jako je reprezentativita výzkumného souboru, pravdomluvnost dotázaných, kvalita dotazování a další omezení, které mohou zkreslovat výsledky, jsou tady i limity specifické. Tím hlavním je, že prostřednictvím těchto výzkumů nelze zachytit všechny oběti ale jen jejich vybranou část. V dotazníku se nedají obsáhnout všechny trestné činy. U některých je to vyloučeno přímo z jejich podstaty (nesměřují vůči konkrétní fyzické osobě), u většiny je důvodem omezený rozsah dotazníku a komplikovanost možnosti převedení skutkové podstaty do srozumitelné otázky měřitelné v tomto typu výzkumu. Výzkumy se tak převážně omezují jen na jednoznačné a jednoduše identifikovatelné delikty jako krádež, loupež atd. Pro lepší srozumitelnost musí být znění z Trestního zákoníku převedeno do „lidské řeči“, což může způsobit, že zachycená viktimizace nemusí nutně odpovídat skutkové podstatě konkrétního trestného činu. Navíc jsme odkázáni pouze na subjektivní hodnocení respondentů bez bližších znalostí všech právně relevantních okolností, a toto se může lišit od toho, jak by incident vyhodnotila například policie (blíže viz Roubalová et al., 2019). Dalším nedostatkem je fakt, že informace se týkají pouze období sledovaného v jednotlivých výzkumech, nelze tedy srovnávat data za jednotlivé kalendářní roky.

Závěr

Závěrem lze shrnout, že existuje řada oficiálních i neoficiálních statistických údajů o obětech trestné činnosti. Každý z těchto zdrojů dat má své přednosti a limity, respektive žádný z nich nemůže pokrýt dané téma kompletně. Problémem je, že data někdy nedokonale postihují i ten výsek obětí, který by postihovat měla. V současné době bohužel nejsou k dispozici žádná oficiální statistická data, která by poskytovala komplexní informace o celkovém počtu obětí registrované trestné činnosti. Určitá data se sbírají, nelze je ale považovat za kompletní.

Hlavním problémem policejních dat je, že už samotné nastavení systému sběru dat není ideální pro shromažďování informací o obětech. Údaje o obětech u velké části trestné činnosti chybí, může být upřednostněn jiný objekt zájmu nebo může být důvodů chybějících záznamů víc. U mála vybraných trestných činů jsou k dispozici i bližší charakteristiky, zejména ale o obětech majetkové trestné činnosti nevíme nic. Navíc by bylo určitě uživatelsky příjemnější, kdyby tato data zveřejňovala sama policie, a to včetně vysvětlivek, co jednotlivé položky přesně znamenají.

Výhrady je možné uplatnit také k datům justičním. I když podle návodů na vyplňování statistických listů by se měla sbírat v tomto směru relativně zajímavá data, tato nejsou kompletně nikde veřejně dostupná. O důvěryhodnosti publikovaných přehledů lze mít určité pochybnosti nejen kvůli chybějícím či nejasným hodnotám. I zde by určitě pomohlo zvážit úpravy publikace dat tak, aby se s nimi dalo lépe pracovat.

Ostatní data pak vždy musíme brát spíše jako doplňková k celkovému přehledu obětí registrované kriminality, na druhé straně ale zase tyto zdroje obsahují mnoho zajímavých informací, které z oficiálních statistik kriminality nelze získat.

Zkusme si nyní pomocí prezentovaných dat odpovědět na otázku, jestli jsou častěji oběťmi muži anebo ženy. Tabulka 2 shrnuje dostupná data za rok 2019 z různých zdrojů a data z posledního celopopulačního výzkumu obětí.

Tabulka 2. Evidované oběti trestné činnosti podle pohlaví v roce 2019 a v rámci výzkumu obětí z roku 2017

Evidované oběti					
	muži	%	ženy	%	celkem
Policie	15 745	48	17 349	52	33 094
Soudy	12 354	62	7 439	38	19 793
Bílý kruh bezpečí	341	15	2 005	85	2 346
Výzkum obětí					
- v posledních 12 měsících	354	47	401	53	755
- v posledních 3 letech	779	46	917	54	1 696

Zdroj: Policejní statistiky: (ČSÚ, nedat.); Soudní statistiky: (InfoData, nedat., b); (InfoData, nedat., c); Bílý kruh bezpečí: (BKB, nedat.); Výzkum obětí: (Roubalová et al., 2017).

Z tabulky je patrné, že odpověď není rozhodně jednoznačná a liší se podle jednotlivých zdrojů. Zatímco u pomáhající organizace výrazně převažují ženy, u soudů je poměr ve prospěch mužů. Podle policejních dat a dat z výzkumu obětí je poměr celkem vyrovnaný, žen je jen trochu více. Tento příklad ilustruje, jak důležité je při interpretaci a srovnávání jednotlivých dat pamatovat na všechny jejich nejen výše zmíněné limity.

Závěrem se dá shrnout, že ze statistik o obětech bychom mohli vědět více, než aktuálně víme, což je určitě škoda. Přitom systematický sběr dat o osobách poškozených trestnou činností bez zbytečných neznámých by byl jistě žádoucí a přínosný nejen pro potřeby kriminologického výzkumu.

MICHAELA ROUBALOVÁ je právnička. Pracuje jako výzkumná pracovníce v Institutu pro kriminologii a sociální prevenci. V rámci své výzkumné a publikační činnosti se zaměřuje zejména na problematiku drogové kriminality a související adiktologická témata a na viktimologii.

Literatura

- BKB (Bílý kruh bezpečí). (nedat.). Přehled osobních konzultací v poradnách Bílého kruhu bezpečí 2019. BKB (online, citováno 18. 2. 2021), dostupné na: <https://www.bkb.cz/files/downloads/246/statistika-na-web-verejne.pdf>.
- ČSÚ (Český statistický úřad). (2020). Zaostrěno na ženy a muže 2020. ČSÚ (online, citováno 18. 2. 2021), dostupné na: <https://www.czso.cz/documents/10180/120583268/30000220.pdf/45d09d6e-670e-4d7f-842d-3f2a5bfc4201?version=1.7>.
- ČSÚ (nedat.). Soudnictví, kriminalita. Zjištěné oběti trestných činů na území České republiky v roce 2019. Czso.cz (online, citováno 18. 2. 2021), dostupné na: <https://www.czso.cz/documents/10180/120583268/300002200601.pdf/568eb8b1-fc68-4de4-ae95-3552f1f15b3c?version=1.1>.
- Diblíková, S., Cejp, M., Štefunková, M., Zeman, P., Smejkal, V. & Martinková, M. (2016). *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2015*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.
- Diblíková, S., Hulmáková, J., Večerka, K., Scheinost, M., Karban, M. & Martinková, M. (2017). *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2016*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.
- Evropský parlament a Rada EU (2012). *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV*, dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012L0029&from=CS>.
- Gřivna, T., Šámal, P., & Válková, H. (2014). *Zákon o obětech trestných činů: komentář*. Praha: C. H. Beck.
- InfoData. (nedat., a). Přehledy statistických listů. *Cslav.justice.cz* (online, citováno dne 18. 2. 2021), dostupné na: <https://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>.
- InfoData. (nedat., b). Oběti trestných činů - paragrafy dle trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.). Rok odeslání: 2019. *cslav.justice.cz* (online, citováno dne 18. 2. 2021), dostupné na: https://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?id1=1&id2=obsah_dokumentu_html&id3=id_dokumentu=1733495&id4=html&id5=7c2d2de94f195cbd21e5f34db7d9369f&id6=null.

- InfoData. (nedat., c). Oběti trestných činů - paragrafy dle trestního zákona (zákon č. 140/1961 Sb.). Rok odeslání: 2019. cslav.justice.cz (online, citováno dne 18. 2. 2021), dostupné na:
https://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?id1=1&id2=obsah_dokumentu_html&id3=id_dokumentu=1733492&id4=html&id5=36a24797032118bdaca8efff9df82f45&id6=null
- Jelínek, J. et al. (2019). *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges.
- Jelínek, J., et al. (2014). *Zákon o obětech trestných činů: komentář s judikaturou*. 2. doplněné a rozšířené vydání. Praha: Leges.
- Ministerstvo vnitra České republiky (2020). *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2019*. Praha: MV ČR, dostupné na:
<https://www.mvcr.cz/clanek/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2019.aspx>.
- Petruželka, B., Walach, V. & Kalibová, K. (2020). Diskriminace a násilí motivované sexuální orientací nebo genderovou identitou: Online šetření mezi LGBT+ lidmi v Česku. *Česká kriminologie* 5(1), 1-22.
- Podaná, Z. & Okolie, D. (2019). Viktimizace a vícenásobná viktimizace dětí. *Česká kriminologie* 4(1), 1-19.
- Policie.cz. (nedat., a). Statistické přehledy kriminality. *Policie.cz* (online, citováno dne 18. 2. 2021), dostupné na: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>.
- Policie.cz (nedat., b). Statistické přehledy kriminality za rok 2019. *Policie.cz* (online, citováno dne 18. 2. 2021), dostupné na:
<https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2019.aspx>.
- Rada EU (2004). *Směrnice Rady 2004/80/ES ze dne 29. dubna 2004 o odškodňování obětí trestných činů*, dostupné na:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004L0080&from=CS>.
- Roubalová, M., Holas, J., Kostelníková, Z. & Pešková, M. (2017). Výzkum obětí trestné činnosti zaměřený na zkušenosti obyvatel České republiky s vybranými druhy deliktů ve sledovaném období. Nepublikovaný rukopis.
- Roubalová, M., Holas, J., Kostelníková, Z. & Pešková, M. (2019). *Oběti kriminality. Poznatky z viktimizační studie*. Praha: IKSP.

Toušek, L., Walach, V., Kupka, P., Tvrdá, K., Brendzová, A., Lupták, L., Dvořáková, T., Plachý, O., & Vanková, K. (2018). *Labyrintem zločinu a chudoby: kriminalita a viktimizace v sociálně vyloučených lokalitách*. Brno: Doplněk.

Vláda ČR (2012). Důvodová zpráva k vládnímu návrhu na vydání zákona o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů). Sněmovní tisk 617/0, část č. 1/5 N.z. o obětech trestných činů – EU, dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=617&CT1=0>.